

Uredništvo in tiskovnica pri
šteti: 2667 B. Lavodale av.
Office of publication:
2667 B. Lavodale av.
Telephone: Lavodale 4538.

LETO—YEAR XVI. Chicago, Ill., četrtek, 28. junija (June 28), 1923. Subscription \$5.00 Yearly. STEV.—NUMBER 151.

PRESEDNİK PRIPROČIL NARODU EKONOMIČNO VARNOST.

Dvanajst tisoč ljudi je poslalo predsednika, ko je imel v Salt Lake City govor, v katerem je pozvil narod, naj šteti.

V MEDNARODNEM RAŠODIŠČU VIDI TRAJEN MIR ZA CEL SVET.

Salt Lake City, Utah. — Mormonski tabernakel, ki ima sedežev za 12.000 ljudi, je bil nabit poln do zadnjega kotička, ko je prišel predsednik Harding govorniti o davkih, varčevanju in mednarodnem sodišču.

Na tisoče in tisoče ljudi se je zbralo tudi izven poslopja, da slišijo govoriti predsednika, ki je imel svoj šesti govor, odkar je na poti po zapadu.

Predsednik je prišel s svojo ženo ob osmih in 20 minut včeraj v dvorano, in zbrano občinstvo je z velikim navdušenjem pozdravljalo njega, mrs. Harding in gospojo Mabeyja. Pozdravljanje je trajalo štiri minute.

Predsednik je v svojem govoru parval države in krajevne vlade, naj gledajo na to, da bodo zmanjšani davki. Spomnil jih je na to, da je zvezna vlada že storila tako korake.

Občinstvo je s pozornostjo sledilo predsednikovim besedam, ko je razlagal razne zadeve, ki se tičejo davkov. Ali ko pa je omenil, da je vlada zmanjšala zvezne davke, da je skrčila narodni dolg in da se je domenila z Veliko Britanijo glede vojnega dolga, je žel silno navdušeno odobravalje.

Predsednik je končaval svoj govor s stavki, v katerih je povedal, da je svetovna vojna odkar ga gre narod zopet nazaj.

"Rad bi videl, če bi imela Amerika nekaj duševnega ideala," je pristavil.

"Rad bi videl, da bi bilo ameriško razpoloženje za mednarodno sodišče. Želim, da naj Amerika igra svojo vlogo v prizadevanju za odpravo vsake vojne."

"Stalno sodišče mednarodnega prava je največji in najboljši korak v zgodovini sveta," je nadaljeval predsednik.

Predsednik je dejal, da ne ožnanja pacifistične politike, ali rad pa da bi videl, naj bi fantje in dekleta tega naroda verjeli, da je prišel za vlado čas, ko mora nekaj ukreniti, da kolikor najbolj onemogoči vojno.

Predsednik je dospel v Sant Lake City v torek zjutraj.

Papež v službi fašistov.

Vatikan se je udnjal Mussoliniju in prepovedal duhovnom nasprotovati fašistom.

Rim, 27. jun. — Vatikan se je postavil na Mussolinijevo stran, podpri njegov volilni zakon in nadržal duhovščino, katera nasprotuje novi volilni spaki fašistovskega režima.

Don Sturzo, sicilski duhovnik in ustanovitelj ter voditelj katoliške ali ljudske stranke v Italiji, je prejel ukaz iz Vatikana, naj pusti politiko. Ukaz je prišel v obliki članka, katerega je objavil monsinjor Enrico Pucci iz vatiškanske pisarne v katoliškem listu "Corriere d'Italia" in v katerem pravi, da je politično delovanje Sturza spravilo "svetega očeta" v veliko zadržev. Duhovniki nimajo pravice kompromitirati vatiškanskega stališča, ki stoji nad političnimi interesi.

Don Sturzo je napadel fašiste radi njihovega novega volilnega zakona, na temelju katerega imajo fašisti zagotovljene dve tretjini mandator. Ker pa je Mussolini priljubljen v Vatikanu, načel peš, da bi se njegov klerikalni političarji zamerili fašistovskim diktatorjem.

Rusko-japonska pogajanja. Tokio, 27. jun. — Včeraj so bila uradno otvorjena pogajanja med Japonsko in Rusijo za vpostavljenju trgovinskih stikov.

POLITIČNI JETNIKI SOČEJO OMEJENE SVOBODE.

Leavenworth, Kans. — Deset političnih jetnikov, katere je predsednik Harding opustil pod pogojem, da se zavežejo, da bodo "lojalni" vladi in da ne bodo več agitirali za radikalne ideje, je izjavilo, da ne podpisujejo nobene zaveze. Desetorica je izjavila, da rajši sedi v ječi, kakor pa živi zunaj s zavezanimi ustmi.

VELIKI VOHUNSKI SISTEM SE PRIPRAVLJA.

Obenem prihaja "selektivna imigracija" na ikodo Rusije in nekaterih drugih držav.

Washington, D. C. — (Feder. Press.) — Kampanja, da se dvignejo naseljeniške zatvornice, je že v tiru. Tesno v zvezi s to kampanjo je famozni načrt tajnika za delo Davisa za "selektivno imigracijo" in registriranje nedržavljanov v Združenih državah. Proizornost tega načrta je tako velika, da se lahko vidi, kaj se skriva v ozadju: gigantičen sistem vladne špijonaže. Vse delavske unije in liberalne organizacije pridejo pod steklo vladnega vohunskega aparata, ako kongres sprejme ta načrt.

Senator David Reed je že naznanil, da predloži amandment naseljeniškega zakona kakor hitro se snide novi kongres. Amandment se glasi, da se sedanja kvota naseljenecv, ki smejo priti v Združene države v enem letu, poveča iz treh na pet odstotkov. Hardingova administracija je dala rumeriti, da bo podpirala amandment.

Reed pravi, da je v njegovi državi (Pennsylvaniji) "velika zahteva" po večjem številu naseljenecv v svrhu, da se "odpomore sedanjemu velikemu pomanjkanju navadnih delavcev". Reeda ni še nihče otkožil, da ni dovolj prijateljski z jeklarskim trustom in drugimi korporacijami, ki so gospodar države Pennsylvanije.

Reed kajpada pravi, da je proti temu, da bi se Amerika nasenkrat poplavila s inozemskimi delavci. Njegovo pojasnilo je, da predloga, katero je pripravil, poveča število novoodšlih imigrantov v letu od 357.803 na 402.143. On je tudi pa to, da se povečajo kvote iz Anglije, škandinavskih držav, Nemčije,

(Dalje na 3. strani.)

Odstavljeni patrijarh oproščen.

Sovjetska vlada je podelila Tihonu prostost, ko je preklkal svoje zmot.

Moskva, 27. jun. — Uradno se poroča, da je bil odstavljeni patrijarh (papež) ruske cerkve Tihon včeraj izpuščen iz zapore, čakajoč na sodniško obravnavo radi njegovih izdajalskih činov. Vrhovno sovjetsko sodišče je zaključilo, da se Tihon izpusti na svobodo, ko je prejele od njega pismo, v katerem bivši patrijarh obljubljuje, da ne bo več nasprotovl sovjetom. Tihon je prost do obravnave, ki je bila odgadena za nedoločen čas; mogoče pa sploh ne bo nobenega procesa.

Pismo, ki ga je Tihon naslovil na vrhovno sodišče dne 16. junija in katero je bilo objavljeno, se glasi:

"Ker sem bil vzgojen v monarhistični družbi in ker sem se nahajal pod vplivom protisovjetskih ljudi do dneva moje aretacije, sem bil nasprotnik sovjetske vlade. Nekaj časa sem bil pasiven, toda kmalu sem postal aktiven in nastopil sem proti brestlitovskemu miru leta 1918., istega leta sem tudi proklet vladi in končno sem leta 1922. pozval vernike, naj se upro odredbi vlade glede zaplenbe cerkvenih dragocenosti. Izjavljam, da nisem več sovražnik sovjetske vlade. Objubujem, da opustim vse odprte in tajne zveze s monarhisti in nič več ne bom pomagal beli gardi in protirevoluciji."

GLOVEK ZDRAVE PAMETI 2 MESECA V NORIŠNICAH.

Revela so prepeljavali od norišnice do norišnice, čeprav je preiskovalnim zdravnikom zatrujeval, da ima popolnoma zdrave možgane.

POLICIJA GA JE IMELA NA NORCA, KI GA JE BILO NA ROČNO PRJETI.

Chicago, Ill. — Od 30. aprila sem je Feliks Politowicz dopovedoval in dopovedoval zdravnikom, da ni blazen.

In vsepovod — na okrajnem sodišču, v psihopatični bolnišnici, v Elginu in Dunningu, vsepovod je slišal isto pesem v odgovor svojemu zatrujevanju. Vsepovod so mu rekli: "Oh, saj tako zatrujejo val."

In v resnici ni Feliks blazen. Ali če bi se slučajno zanj ne zanimal njegov avak Edwin Glenn Erwin, bi bil zaprt bogve koliko časa v norišnici namesto nekoga drugega, ki je zares nor.

Odspodaj je Felikova zgodba, kakor se je razodela na obravnavi pred sodnikom Davidom, kjer je šlo za tožbo proti voditelju elginške državne bolnišnice za umobolne:

Dne 30. aprila je šel Feliks v okrajno hišo, da bi plačal davke v znesku po \$50. Ko je nekoga vprašal, kam naj gre, da bo mogel plačati davke, ga je dotični človek napotil na okrajno sodišče.

Dospeval v sodno dvorano je komaj izrekel svoje ime, pa so ga že prijeli trije policaji. Feliks je bil ves zmeden, ker ni vedel, zakaj naj bi ga prijeli tisti policaji. Medtem so mu le-ti pritisnili zaporno povelje, v katerem jim je bilo naročeno, da imajo prijeti nekoga, ki ni pri zdravi pameti.

Nato so ga odvedli in odpeljali v psihopatično bolnišnico, kjer so ga slekli do nagega, mu ovili vrat z brisačo in ga davili, da je izgubil zavest. Njegovih \$50, namenjenih za davke, je tudi izgubil.

Pozneje je bil poslan v Elgin, kamor je bil pripušen brez vsakršne preiskave. Tu je ostal mesec dni. Nato je bil zmed v zaporniku poslan v Dunning, kjer so ga začeli zdraviti za akutni alkoholizem pod imenom Josipa Wisignowskija. Feliks pravi, da ne pije.

Ko je bila ta pomota doznana in razkrita, so ga poslali nazaj v Elgin, kjer je ostal, dokler ni naročil sodnik David vodstvu, naj ga izpuste na prosto. Dognali so namreč, da so ga oblasti zamenjale s Johnom Politowiczem, s katerim pa ni Feliks v pravni kakšnem sorodstvu. Johna imajo sedaj pod kontrolo v Elginu. Sodnik David je dejal, da je to neverjetna zmeda, ter odredil natančno preiskavo te zadeve.

Ta dogodek je značilen. Politiška igra v nastavljanju ameriških javnih uradnikov največje vlogo. Tisti, ki imajo moč, da nastavlja jo takne uradnike, ne gledajo na sposobnosti, nego na politično privrženost. In občinstvo, v tem slučaju Feliks, pa mora drago plačati tako politično meketarstvo. Takih krivičnih in neodpustljivih pomot se pripeti tu v Ameriki na tisoče dan za dnem. In vendar so ljudje še tako bedasti, da ne narede z glasovnico v roki konec tem gnlim razmeram z vselej.

DIJAKI V SLUŽBI NAJE TREŠV.

Olean, N. Y. — Pennsylvanska železnica je najela 50 visokokolecev v tukajšnjih delavnicah, da so zavzeli mesta tistih delavcev, ki so na stavki še od julija meseca lani. Krajevni uradniki pravi, da bo število takih dijakov kmalu preseglo 200. Studentje so iz Pennsylvanije, ohajake države in drugih tehničnih šol.

Prvi stavkovači, ki jih je pennsylvanska železnica privedla semkaj, so stanovali v kompanijskih hišah. Tudi hrano jim je dajala železnica. Studentje bivajo po zasebnih hišah v mestu.

Pregled dnevnih dogodkov.

Amerika.

Zvezne oblasti so prvič zaplenile Japoncem žganje na Havaju. Harding priporoča državam, naj znižajo davke.

Starokopitni republikanci pripravljajo gigantičen vohunski sistem.

Splošna stavka telefonistk na Vzhodu.

Inosenstvo.

Delavska stranka Anglije je odklonila enotno fronto s komunisti.

Stavka kmetov delavcev na Irskem.

Papež je pokazal, da je v službi fašizma.

Odstavljeni ruski patrijarh Tihon izpuščen iz ječe, ko je preklkal.

Turki in Angleži so poravnali spor radi olja.

Velika volilna smaga delavcev v Avstraliji.

VELIKA DELAVSKA ZMAGA V AVSTRALIJI.

Delavska stranka je zmagala štirikrat zaporedoma v provinci Queensland.

Brisbane, Queensland, Avstralija. — (Fed. Press. Poroča W. Fr. Ahern.) — Delavska stranka je še četrtič zmagala pri splošnih volitvah v državi Queensland. Štirikrat zaporedoma je stranka obdržala večino v parlamentu in vladu v svojih rokah, ne da bi bila samo saktat v koalicii s buržoazijo. Delavci pa niso le obdržali vlado, pač pa so pridobili na mandatih, povečali število svojih poslancev in si zagotovili vlado za prihodnji mandat let.

Volilni boj je bil naravnost socializem proti kapitalizmu. Delavci so šli v boj s programom socializiranja industrije, distribucije, produkcije in izmene. Nasprotna stranka so nazvale laborite enostavno boljševike in izjavile, da smaga Delavske stranke bo pomenila, da so se volilci izrekli za sovjetski režim. In delavci so zmagali na vsaj črti!

Značilen pojav pri teh volitvah je bil, da so farmarji v ogromnem številu glasovali za delavske kandidate; nikdar v zgodovini moderne Avstralije še ni bilo takega navala farmarjev v delavske vrste.

V prejšnji zbornici so imeli delavci 37 poslancev, konservativci 24 in liberalci 11.

Izd sedanjih volitev je pa bil sledeči: Delavska stranka 43 mandator, liberalci 17, konservativci 12.

Velika stavka na Irskem.

Kmetijski delavci so v boju pod vodstvom Larina.

Dublin, 27. jun. — Kmetijski teški so zastavkali v provinci Munster in štrajk se razširja po bližnjih krajih. Boj je hud. V nekaterih krajih, kjer so se pojavili stavkovači, je prišlo do krvavih spopadov. Kmetje nazivajo stavkarje boljševike.

Teški so dobro organizirani in priklučeni uniji transportnih delavcev, katerih voditelj je znan Jim Larkin, ki so je pred kratkim rnil iz Amerike, iz katere je bil izgnan po dveletnem zaporu v New Yorku.

Poleg težakov stavkajo tudi pristavni delavci in operatorji kinogledališč v Dublinu.

Stina sopot bijuje.

London, 27. jun. — Iz Rima poročajo o novem in silovitem izbruhu lave iz žrela na južni strani Etna. Lava prodira kilometer na ure.

ZVEZNE OBLASTI ZASEGLE JAPONSKO ŽGANJE NA MORJU.

Ta zaplenba dokazuje, da velja plovbna prohibicijsna odredba tudi za ameriške teritorije. 392 kvartov žganja zaseženega.

TO JE PRVA ZAPLENBA INOZEMSKEGA ŽGANJA NA PA- OPIKU.

Honolulu, 26. junija. — Zvezni carinski uradniki so danes zasegli 292 kvartov žganja na japonski ladji Korea Maru. To vozilo je bila prva japonska ladja, ki je imela priti semkaj, odkar so nove odredbe glede opojnih pijač na tujih ladjah stopile v veljavo.

Carinski uradniki so pustili petindvajset kvartov opojnih pijač na ladji za zdravniške svrhe. Ladjni uradniki so hoteli dopovedati carinskemu uradnikom, da je vseh 317 kvartov potrebnih za zdravniške svrhe, ali glavni kvartantinski zdravnik dr. E. A. Sweet je dejal, da zadostuje petindvajset kvartov za take namene.

Med zaseženimi pijačami je dokaj žganja in več vrst vin.

Zaplenba v Honolulu je prvi slučaj, v katerem so bile zaplenjene opojne pijače na japonski ladji. To dokazuje, da sega prohibicijsna postava tudi v teritorije Združenih držav.

Nobene ladje z zalogami opojnih pijač še ni bilo v luke na pacifiški obali, odkar je bila postava uveljavljena. Več parnikov je odlošilo svoje opojne pijače v Vancouverju in Victoriji. In ko so se vračali iz tistih luk, so zopet vzeli tiste zaloge opojnih pijač na krov.

Washington, D. C. — Tuji lastniki, katerih ladje pripeljejo s sabo opojne pijače v ameriško teritorijsko vodovje, morajo nositi posledice, se je izjavil finančni department.

Kolektorja Eltinga v newyorški luki je obvestil finančni department, da ne povzame finančni department nikakršne odgovornosti za zamudo v plovbi, povzročeno valed zaplenbe.

Kakor je poročal Elting finančnemu departmentu, so se še mnoge plovbne družbe pritožile, ker povzročajo zaseganja opojnih pijač veliko zmanjšav in zamud v kretanju njih parnikov.

Elting je tudi sporočil, da bo imel v kratkem posla s šestnajstimi inozemskimi ladjami, ki imajo zaloge opojnih pijač na krovu.

New York, N. Y. — Francoski potniški parnik Paris in angleška ladja Cedric sta zopet dve ladjki, ki sta kljubovale prohibicijsni postavi ter prišle v ameriško vodovje v opojnimi pijačami pod vladnimi pečati na krovu. Ali tudi ta dva parnika nista ušla bdečemu očesu prohibicijsnega agenta. Izgubila ste svoje pivo, vino in žganje, ko so carinski uradniki prišli na krov ter zasegli vse opojne pijače razen tistih, ki so potrebne za zdravniške namene.

ŽENSKA V ODŠKODNINSKEM URADU.

New York, N. Y. (Fed. Press.) — Ana M. Kross, ki je bila pet let za pomožno pravno svetovalko v mestu New Yorku, je imenovana za glavno pravno svetovalko stavbenega odškodninskega urada, ki predstavlja 60.000 delavcev v 78 unijah stavbnih delavcev. Namen tega urada je pomagati delavcem do odškodnine v smislu državnega odškodninskega zakona. Mrs. Kross bo dajala brezplačne pravne nasvete vsem članom takih unij, ki so vključene v urad.

Reakcija v Franciji propada.

Paris, 27. jun. — Pri izrednih volitvah v departmentu Seine te Oise, ki so se vršile te dni, je propadel vladni kandidat in izvoljen je vil levitar. Polnarejev "narodni blok" je v štirih letih izgubil 35.000 glasov. To je znamenje, da šaka reakcija poraz pri splošnih volitvah, ki bodo prihodnje spomlad.

75.000 MARK JE 60 CENTOVI!

Duesseldorf, Nemčija, 27. jun. — Rudarji v Poruhrju so dobili 25.000 mark mezdnega povečanja na dan, tako da zdaj znaša njihova dnevna meuda 75.000 mark. Rudarji so zahtevali 100.000 mark dnevne meude. Medtem pa danes stane tona ruhrskega promoga 538.000 mark.

(75.000 mark je okrog 60 centov v ameriški valuti. Slijažna meuda!)

ANGLEŠKI LABORITI ZAVRNILI KOMUNISTE.

Odklonili so enotno fronto. — Stališče Delavske stranke glede reparacij.

London, 27. jun. — Delavska stranka Anglije je včeraj na svoji 23. letni konferenci zavrgla z veliko večino predlog za združitve s komunistično stranko. Predlog je bil odklonjen z 2.800.000 glasovi proti 366.000.

Frank Hodges, vodja rudarjev, ki je podpiral priporočilo izvrševalnega odbora za odklonitev prošnje komunistične stranke za pristop k Delavski stranki, je dejal tekom debate, da je ustava komunistične stranke direktno nasprotna ustavi Delavske stranke in da bi bila blaznost za tiste, ki verjamejo v politično demokracijo, združiti se s onimi, ki pravijo, da je politična demokracija brez koristi.

Sidney Webb, poslanec v nižji zbornici, ki je otvoril konferenco, je napadel versajlsko pogodbo kot nemoralno in odgovorno za sedanje kaotične razmere v Evropi. "Pogodba se ni obnesla iz razloga, ker je velika četvorica v Parisu ignorirala ekonomsko moralo," je rekel Webb. "Paris je bil v letu 1919 tovarna mednarodnih nesposobnosti kolosalne vrste."

Webb je dalje dejal, da mora angleško delavstvo jasno povedati Franciji, da je absolutno nasprotno njeni fatalni agresivni politiki. Priporočal je znižanje reparacij in šrtanje vseh vojnih dolgov. Nemčiji je treba pomagati, da se postavi na trdno gospodarsko stališče.

Vprašanje, kakšno stališče naj Delavska stranka vzame napram angleški dinastiji, pride danes na vrsto.

Angleško-turški spor poravnana.

Delegatje v Losani so se pogodili glede olja.

Lausanne, 27. jun. — Vprašanje olja v Mosulu je bilo včeraj rešeno. Izmet paša je sprejel točko mirovne pogodbe, ki določa meje Mezopotamije in daje Angliji vpliv nad oljnimi pokrajinami. Druge sporne točke glede olja se imajo rešiti v devetih mesecih po podpisu pogodbe in če ne bodo rešene v tem času, so predložile ligi narodov v končno rešitev.

Zadnja vprašanje, ki še ni rešeno, so turški predvojni dolгови, radi katerih se Turčija in Francija lasata že dva meseca. Ker je Francija osamljena na konferenci, upajo Turki, da bo to vprašanje rešeno ugodno zanje.

KOMISIJA PRIPOROČILA OD- PRAVO SMETNE KAZNI.

Kodanj, Danska. — Odpravo smrtne kazni je priporočila danska pravna komisija. Danska ni imela nobenega usmrčenja v zadnjih tridesetih letih, in samo četrto v poprečnih 26 letih. Večina članov te komisije je tudi za odpravo kazni radi (zakozvane blazemije ali "bogokletstva.")

VREME.

Chiesgo in okolice: V petek nestalo, morda dež. Hladno. Temperatura v sadnjih 24. urah: najvišja 74, najnižja 67. Solnce kaže ob 5:16, zaide ob 5:29.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
 LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
 Cene glasov po dogovoru. Rokopis ne vrstačo.
 Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$5.50 na pol leta in \$1.25 so tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.45 na tri mesece, in za inštomatvo \$5.00.

Naslov na vsa, kar ima stik s urednikom:
"PROSVETA"
 2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
 Organ of the Slovene National Benefit Society.
 Owned by the Slovene National Benefit Society.
 Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year, Chicago \$6.50, and foreign countries \$5.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

Datum v oglepaju n. pr. (Junija 30-23) poleg valoga imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Posvetite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

V ALABAMI NE RAVNAJO NIČ BOLJŠE S KAZNENCIC KOT V FLORIDI.

Nedavno so razkritja o ravnanju s kaznenci v Floridi povzročila splošno ogorčenost v Združenih državah. V Floridi je namreč bilo v navadi, da so oddajali kaznenice privatnim podjetnikom v najem, ki so jih izkoriščali brezvestno. Z mladim fantom, ki je prišel Severna Dakota iskat delo v Florido, a je našel prezgodnji grob v floridskih močvirjih, so ravnali podjetniki tako brutalno, da se je za stvar pričela zanimati legislatura v Severni Dakoti in je zahtevala preiskavo in kaznovanje krivcev.

V Alabami imajo tudi navado, da oddajajo kaznenice privatnim podjetnikom v najem. In zdi se, da privatni podjetniki ne ravnajo nič bolje z njimi kot v Floridi.

W. C. Davis, bivši član alabamske legislature je govoril pred žensko organizacijo League of Women Voters. V svojem govoru je omenil eksplozijo v rudniku Bannerju, pri kateri je več v najem oddanih kaznencev izgubilo svoje življenje. Ti kaznenci so bili usmrčeni proti njih volji, kajti oni niso prostovoljno sprejeli dela v rudniku, ampak so bili oddani privatnemu podjetniku v najem, da jih izkorišča po svoji volji. Davis je dejal: "Alabamska dekleta učimo v državnem učilišču v Monewalli blizu drugega inštituta, v katerem ne marajo delati svobodnih delavci. Stejte nepoznane grobove zadaj za učiliščem, v katerih so pokopane žrtve rudniške eksplozije, ako hočete izvedeti, kako smrt kosi med kazniliškimi rudarji. V minoletem letu je smrtno ponesrečilo skoraj dvakrat toliko kazniliških rudarjev, kot je umrlo ljudi v državi za pljučnico in jetiko."

Bivši legislaturni poslanec John C. Arnold je pa ravno na tem shodu rekel: "V državni jetnišnici lahko ubijete kravo, ali če boste zahtevali drugo kravo, vam bodo povedali, da morate prvo plačati. Ampak če ubijete kaznenca, tedaj se dobi takoj drugi za delo, ne da bi bilo zanj treba kaj plačati."

Življenje krave je državi Alabami več vredno, kot življenje človeka — najvišjega bitja na svetu, ako je imel ta človek smolo in je izvršil kakšno dejanje, ki je kaznjivo po alabamskem kazenskem zakoniku. Ali je tako ravnanje s kaznenci krščansko? Ali civilizacija odobruje tako postopanje s kaznenci? Ali človek preneha biti človek, ko se za njim zapro kazniliška vrata?

In najdejo se ljudje, ki pravijo, da kaznencem ni več človek, da je tako sirovo postopanje s kaznenci krščansko in da popolnoma odgovarja načelom krščanske civilizacije. Kaj pa je po tem krščanska civilizacija?

BRYANOV FANATIZEM NI NAŠEL ODOBRAVANJA.

Bryan, večkratni predsedniški kandidat demokratične stranke, je zadnja leta pridigal po deželi, da je treba odpraviti nauk o razvoju na vseh šolah. Nazaj v svete čase, nazaj, je pridigal Bryan, v katerih je bilo sveto pismo priznано kot edina znanstvena knjiga na svetu. Po njegovem mnenju je bilo treba napraviti veliko grmado in na njih sežgati vse knjige, ki uče nauk o evoluciji. Njegova prizadevanja so obudila veliko smeha med pametnimi ljudmi, pri duševno omejenih ljudeh in pri tistih, ki špekulirajo na človeško neumnost, da se dobro prehranijo, je Bryan seveda žel odobranje.

Bryan je prišel s svojim priporočilom tudi na cerkveno zborovanje presbiterijanske cerkve, ki se je vršilo v Indianapolisu. Mož si je najbrže mislil, da tukaj doseže tak uspeh, ki ga nadomesti za poraz, katerega je doživel v znanstvenem svetu. Upal je toliko bolj na zmago, ker je imel ugled v tej cerkvi.

Zgodilo se je narobe. Njegova rezolucija je bila odklonjena, v kateri je priporočal, da se nauk o evoluciji odpravi na vseh šolah, ki so pod kontrolo presbiterijanske cerkve.

Ako bi Bryan iz tega poraza delal zaključke, bi lahko sklepal, da se ni preživel le kot predsedniški kandidat pri demokratični stranki, ampak tudi kot javni govornik, ki hoče vplivati na javno življenje v Ameriki. Bryan najbrže tega ne bo storil, ampak prišel bo zopet kmalu v javnost z drugo bedasto novotarijo kot reformator javnega ameriškega življenja.

Presbiterijanska cerkev je pa pametno ravnala, da je odklonila Bryanovo rezolucijo, ki lahko najde soglasno odobranje kvečjem v bližini.

Pomen in namen podpor-nih organizacij.

SLOVENCIM IN JUGOSLOVANI V AMERIKI!

(Dalja.)
 Kje se moramo zavarovati?

V prejšnjih poglavjih smo razpravljali o raznih razlogih, ki nam živo pričajo, da nam je zavarovanje vsledno potrebno in zakaj je nam Jugoslovanom v Ameriki še posebno koristno. Sedaj je pa na mestu, da se še malo vstavimo pri zavarovalnih napravah samih ter se poskušamo malo podrobneje seznaniti z variki njih postanka ter proučiti njih poslovni sistem in njih pravo delovanje, kajti šele potem bomo vedeli, kje se najboljše zavarujemo, in to je ravno tako važno, kakor da vemo, da nam je zavarovanje absolutno potrebno.

Prilik za zavarovanje nam dandanes tudi v ti deželi ne manjka, kajti tekmo časa so se organizirale razne podporne organizacije in zavarovalne družbe, posebno se jih je veliko pojavilo zadnje čase in razni agenti nam jih hodijo kar na dom valjevati. Ni torej težko priti v dotiko s takimi zavodi, ampak vseno je treba previdnosti tudi pri tem, kajti poleg dobrih zavarovalnic imamo tudi slabe in take, ki so — na žalost — ustanovljene iz sebičnosti, koristolovstva in plehpnosti za profitom. In tako imamo tudi na polju zavarovanja dandanes precejšno konkurenco, ki je velikokrat nepoštena in umazana. Ravno tista podjetja, ki so najmanj vredna, imajo navadno zposojene najbolj prefrigate agentiče a posebno namazanimi jeziki. Objubujejo vse mogoče dobrote in ugodnosti in pripovedujejo o velikem kapitalu, ki je naložen kot rezerva za pokritje obveznosti, samo da človeka pridobijo, da se vpiše in da izvajajo iz njega denar, v resnici je pa le malo, čisto pa tudi nič tistega, kar so objubili. In tako sledi bridko razočaranje za tiste, ki so se dali ujeti. Je precej takih zavarovalnih zavodov, ki so v resnici bolj špekulativni kakor pa zavarovalni, pa naj se imenuje tak zavod potem zavarovalna družba ali podpora organizacija, ali kakor že hoče. Fakt je, da niso zanesljivi. Včasih se res prijeti, da se taka špekulacija tudi obnese, toda onim, ki so se vpisali, se valjuje vedno večje nakladi in vplisila, največ jih pa le hira in končno zgine a povrha.

Našim rojakom in ostalim Jugoslovanom se ni treba spuščati v take špekulacije, ni se je treba zavarovati pri kakem zavodu dvomljive vrednosti, kajti mi imamo svojo bratsko podporo organizacijo, ki je preiskavana in popolnoma varna, obenem pa najboljše zadruga v vseh ozihih. Tukaj, pri SNPJ, je mesto za vse! Vmak naj se vpiše pri društvu SNPJ in ne tvega drugod! To je najbolj previdno in najboljše!

SLIKE IZ NASELJIN.

Grass Valley, Cal. — Od tu so zelo redki dopisi, dasiravno je precejšnje število Slovencev ted naseljenih. Pred deset leti jih še ni bilo, kajti tedaj je Slovencev sploh težko dobiti tu, dočim je danes delavec vsake narodnosti dobrodošel. Italijanov je ted veliko, ki lastujejo svoje domove, kakor tudi nekaj Slovencev. Podnebje je prijazno kakor doma na Kranjskem, brubi in doline so in tako se imenuje ta — travna dolina s sadnimi vrtovi, drevjem in zlatimi rudniki. Tu obratujejo s polno paro, nič ne prenehajo. Zlato ima pa vedno svojo vrednost, nič ne izgubi na veljavi, a to gre le v korist kapitalistom. Revan delavce je malo deležen zlata ali pa sploh nič. Slovenci se valed tega ne naselijo za stalno tu, ker je plača mala; pridejo, pa se spet odselijo. Samaki si pač lajke izpreminjajo, a kdor ima družino, mu je boljše, da ostane na mestu. — Obogateti delavce itak ne more, če hoče količkaj dostojno živeti.

Plačo so nam zvišali za 50c, tako da je sedaj \$4.25 in \$4.75. Pa kaj nam to pomaga. Če greš v prodajalno, pa tudi vidiš, da so vse cene poskočile navzgor. Navzgor grede prav lahko, doli pa se težavo. Drugače bi bilo, če bi delavci tako skupno držali kot držijo trgovci.

Smo delavci mar sami kriviti Res ima še kdo paajo arečo, da si napolni šep s par tisočaki, a tisti že hodi pokonen, češ, kaj mi mari drugi, samo da sem se povpel jaz. In v družbi revnega sloja se še obnaša nekam očajno, tišeč roke v šep in švenketajoč s evnikom, kar ve, da vsakdo ne more. Pragevor pa pravi, da sreča se opoteča.

Bolje bi bilo, da bi ljudje več štitali delavske in napredne liste, dosti več sloge bi bilo in dohote med delavstvom. Koristili bi drug drugemu in bili edini v svojih stremljenjih kakor so trgovci in kapitalisti, ne imeli bi tolike draginje in take male plače in tudi za nas bi lepše eljalo solnce.

Jako rada berem ameriške in slovenske časopise, zlasti "Prosveto." Ze samo ime razodeva, da je list v korist delavstvu. Tudi "Naše družinske razmere" so prav prišle v kotičku, ki ga je odmaril urednik. Pri vsaki stvari se človek uči. Komur pa razpravljanje o kakem predmetu ne dopade, naj isto pusti in bere kaj drugega. — Dobro je je pogodil P. E. Kur-nik. Vse slabosti in prekanjenjska šenska nagnenja pozna, a brez nje pa le ne more živeti. Želim, da se kmalu zopet kaj oglasi.

H koncu moram še povedati, da smo imeli tu slovensko botrinjo prvega sinčka mladega rojaka Mlekuša. Praznovali smo je kot nekda v stari domovini, ko smo pokopavali pusta. Dobro smo se zabavali še pozno v noč; ni ga bilo v naši sredji, da bi mu ne zapeli kake zdravice. Pa saj dete ne sliši in ne razume, da je bilo krščeno. Lepo je spalo v vozičku. Hvala za vse gre le botru in botri mrs. Lovrenz Torkar, da nam je vse tako lepo postregla in poskrbela vse potrebno. Niso držali rok v šepu ter se bali umakniti. Prvi so znali, da kdor hoče biti vesel, mora biti tudi zraven in globoko sedti v šep. — Hvala gre tudi družini Pere in Cukljati, da so nam zato dovolili prostor. — J. Grebenc.

Stockett, Mont. — Z žalostnim srecem poročam, da je preminul moj soprog Anton Franetič. Šel je 14. junija ob štiri popoldne zdrav na delo, ob devetih zvečer pa se je nenadoma utrgala plast premoga s kamenjem vred in ga podsula tako, da je bil na mestu mrtev. Pokojni je bil rojen leta 1887 v Golenji vasi, fara Senožeče; tu zapuša mene in pet nečestitih otrok, v starem kraju pa očeta, dva brata in tri sestre.

Pokojnik je bil član društva "Veseli Slovenci", št. 454 v Sand Coulee, Mont., in zavarovan pri Metropolitan zavarovalni družbi. Tem potom se zahvaljujem društvu Jamovnik in Šubic, ki so mi stali na strani in me tolažili v žalostnih urah. Zahvaljujem se vsem darovalcem za krasne venice. Hvala društvu "Narodni Bratje", št. 202 v Great Fallsu, Mont., za darovani cvetlični križ.

Hvala vsem prijateljem in znancem iz Tres, Great Fallsa in Butte, ki so se vzle tako slabemu vremenu udeležili pogreba. Hvala vsem za spremstvo na mirovdvor. Pogreb se je vršil dne 17. junija od treh popoldne po katoliških

Kakaj je S. N. P. J. najbolj priporočljiva?

V prejšnjem, da nam je zavarovanje za slufaj bolezen in druge nevarne in potrebe absolutno potrebno, in vedoč, da postoje različna društva, sveta in jednote ter razne zavarovalne družbe, ki so bile organizirane v to svrhe, je seveda tudi lo-gično in pravilno, da se ostramo v prvi vrsti na tiste zavode, ki nam nudijo najboljše in najj-gurnejše zavarovanje. Samo logično in pravilno je, da se ravnamo po tistem običnem principu, kakor ko kupujemo kake drugo vrednost ali blago, namreč: da dobimo za naš denar kar največ in najboljše in karkoli, ostromo vaak, ki se ravna po tem pametnem in še od pamtveka veljavnem principu, si bo bradvomno izbral Slo-vensko narodno podporo jednote!

Najdejo se zmeraj ljudje, ki radi argumentirajo in našli se bodo tudi pri tem, češ, vaak svoje blago hvali, pa že je dobro ali ne, ali pri nas tak argument ne drži. Je še res in popolnoma naravno, da vaak zagovarja svoje, toda mi ne mislimo zagovarjati nekaj, kar se ne da podpreti s fakti ali kar ne zasluži. Niti nam ni potrebno hvaliti, ker dobro blago se samo hvali. Ampak v nasled-njih vrstah hočemo navesti nekoliko podatkov, kateri sami zase govore, da je Slovenska narodna podpora jednota v resnici najboljše zavarovalno podjetje in najbolj priporočljiva organizacija za vsakega rojaka in rojakinjo in sicer:

1. SNPJ. ustanova za bratska pomoč, ne za profit.

SNPJ. je bratska podporna zadruga, ki je bila ustanovljena s izrecnim namenom, da pomaga slovenskim in jugoslovanskim ljudem v raznih potrebah ter ga povziguje duševno in družabno. Njeni motivi niso sebičnost in ne profit, kakor to najdemo pri raznih drugih organizacijah in družbah, temveč le dobrodelnost in plemenitost. Jednota ne plačuje dividend in nikakih drugih dobičkov delničarjem ali kompanistom, temveč pomaga članom in rojakom v različnih potrebah in vse tisti preostanek od dohodkov se nalaga v dobro članov kot zavarovalna rezerva. Iz tega je vsakomur lahko takoj jasno, zakaj je SNPJ. v stanu dati svojim članom najboljše in najcenejše zavarovalnino v vsakem oziro.

2. SNPJ. vsestransko preiskovano in gospodarsko trdna.

SNPJ. posluje stalno in počteno že dvajseto leto. V tej dobi je imela različne preiskuje in boje. Šla je skozi epidemijo in razne druge težke krize, kakoršne rade zadaje smrtni udarec in kakoršne je podleglo več aličnik podjetij. Srečo je prestala vse boje in viharje, isplačala je v tej dobi na milijone v raznih podporah, poškod-ninah in posmrtninah, izpolnila je vse objube in obveznosti točno in počteno, a poleg vsega tega stoji tudi danes gospodarsko najbolj trdno. To je gotovo razveseljivo in obenem garancija za jasno in dobro bodočnost. Člani so lahko brez skrbi gledali sigurnosti njih zavarovalnino in potrebne pomoči od strani jednote. (Dalje prihodnjšč.)

obredih na Kalvary pokopališču v Great Fallsu, Mont.

Ljubljini soprog in oče, počivaj mirno. Žalujoci ostali — Mary, Margaret, Anton, Vellie, Raymond, otroci in Margaret Franetič, soproga.

Diamondville, Wyo. — Iz naše hribovake doline je prav malo dopisov. Ne vem, ali se tako malo zanimamo ali spimo, saj imamo vendar še precej blišnih zabav in očetih. Ni še dolgo, kar je poročil Frank Hren s gđ. Francis Lampret in mladi par nas je vse Slovence povabil na svetbo. Želim mu valed tega obilo areče v zakonakem jarnu in izrekamo hvala za lepo postrežbo. Tako smo res cicali in tancali, da se je delal dan, pa nismo rožič trgali, ki rastejo med goram.

Prav veseli smo bili, dokler ni prilezlo med nas revše, obračajo-čee se kakor izgubljena ovca, ko jo najdemo pridreženo na verižico. Kakor kaka meštra je prišel med nas in napravil zgago med veselimi in pametnimi ljudmi, ko je izgovarjal take grde besede vpišo ženak in otrok. Ali ni to grde, kakšno sliko si valedtega lahko predstavijo ljudje drugih narodnosti o nas. Zakaj bi nazad-njak ne ostal doma, pa ne delal ljudem napotja ter kričal. Prišel je tako kot zastopal celo preme-garsko kempo.

Če se bo še kaj takega zgodilo, bomo storili tako kot je svetoval nek čikaški rojak, ki je rekel, če se zguba brez pameti priklati med pametne ljudi, naj ga dva pri-meta vaak za eno roko in peljeta ven. Vošita mu lahkooč, ako za to ne mara, pa hlače doli in leskovko po tistem delu telesa, ki ga moram zamolčati.

Naša dolžnost je, kadar pride-mo v družbo in so navzoče ženske in otroci, da snamemo pokrivala s glav in se dostojno vedemo ter kolikor mogoče zadržujemo klet-ve. S tem damo vzglad naši mladini. Saj samo se tudi mi učili le-gega obnašanja v starem kraju, pa eni so, da tega ne upoštevajo. Jako grde je, ko taki pridejo v družbo, kjer so ženske in se tako valjujejo vanje kakor sitne mu-ha. Ženakam priporočam, da take nasilneče samo ven, ki sam sebe pomajbo.

Mislím, da bo sadostovalo, saj

Christenseni vtiš-potovanja.

New York. — (Fed. Press. File P. P. Christensen.) — Vrnil sem se s dvehletnega potovanja po tu-jem s vtisi obupnosti in otožnosti. V oarednji Evropi ter po Britskih otokih vladata lakota in beračija, kar povzroča vladajoči eloj, ki se izkorišča od nevednosti ljudstva. Po Nemakem in v Avstriji je vse zaposleno, toda v dečelah so take razmere, da ni mogoče vzdrževati.

Vlade so brez moči. Nikakega ukrepa ne prizadevanja ni za rekonstrukcijo, čeprav je delavstvo še prilično agilno in svojem gibanju in ima začrtano pot. Vsi cilji delavstva so: nazaj v normalnost! Pa manj demokracije je kot jo je bilo leta 1914. Naša vojna za de-mokracijo je podvojila številno milijonarjev, početvorila pa vrste, v katerih berači čakajo na košček kruha.

Sedanji sistem zapravljanja, potrate in koristolovstva se je do-cela razpasel, toda preživeti ne bo mogel več dolgo. Obrt in trgovina v splošnem morata priti v roke ljudstva. Blago se mora izdelovati za potrebo in ne za profit. V to-varni, rudniku in vsaki delavnici mora vladati demokracija v indu-striji.

Za kmeta sta potrebna organi-zacija in združništvo ne samo nakupovanje in prodajanje temveč tudi za uničenje parasitčnih pose-reovalcev. Važno je, da denar zopet pridobi vrednost in ljudstvo kredite. Pravica izdajanja denarja in vse odgovornosti morajo biti povrnjene vladi. Tako mora imeti vlada tudi kontrolo nad krediti. Manipulacija s denarjem in krediti po bankah, kar nese ban-kirom ogromen profit in je obenem velik zadržek za potoljni raz-vitek industrije, ne smeta biti več dovoljena.

Denarni špekulantje držijo ljudstvo vsega sveta za vrat in ga dušijo. Evropa danes njim plačuje večji davek, kakor je njena vred-nost. Plačani davek denarnim špekulantom pa sta pot in kri, ki ju prejšajo delavci, sestradani in raztrgani. Tako ne more več trajati dolgo.

Odpomoč temu leži v organiza-ciji, industrijalni, zadrudni (go-spodarski) in politični. Danake kmete sem našel izmed vseh še najserednejše, to pa zato, ker imajo skrbno izdelano organizacijo. S pomočjo svoje organizacije prej-mejo za svoje produkte 72 odstot-kov od vate, ki jo plaščajo kon-umentje. V Ameriki dobijo kmet-je povprečno manj kot 50 odstot-kov.

V dečelah, katere sem obiskal, sem našel kmete in delavce v pre-pričanju, da je njih naloga držati industrijalne in kooperativne or-ganizacije, ki so jih še pridobili, ustanavljati nove, ter jih združe-vati, poleg pa se politično organi-zirati. Ugaja jim, da ališijo od kmetov in delavcev v Združenih državah, da se tudi ti pripravljajo.

Pred petnajsetimi leti sem bil upornik v republikanski stranki. Skušal sem reformirati stare po-litične lijakje. Tedaj sem imel svoje skušnjje, a sedaj sem preme-tenejši. Prav nič nisem v dvo-mih ali je boljše republikanska ali demokratska stran. To sta ka-kor dve krili, kateri obe spadata istemu tiču. In kako smo se zanje potegovali. Ti dve stranki nista za nas. Noben delavec na farmi ali v tovarni bi ne smel za ti dve stranki glasovati, ker sta proti njemu. Tudi zame nista. Poklican sem na koalicijsko konvencijo v Chicagu dne 3. julija, kjer bom pomagal pri ustanovitvi delavske stranke.

NAZNANILO.

Cleveland, Ohio. — Pozivljam člame in članice društva "Balkan", št. 133, da se polnoštevilno udele-žijo prihodnje društvene seje dne 1. julija. Na dnevnem redu imamo čitanje šestmesečnih računov in več drugih važnih stvari za rešiti. Sklep društva na zadnji se ji je, da plača vaak član in članica 50c v društveno blagajno, in sicer me-seca julija. Torej bratje in sestre, upoštevajte ta sklep. — Anton S. Pozarelli, tajnik.

koristilo vem, da ne bo. Poročal bi še kaj drugega, pa ni dolgo, od-ker je Matija Pogorelec popisal to našo wyominskó domovino. — Pozdravljam vse napredne čita-telje in štataljice. — Charles Fraprotnik.

Delavec brez delavskega čes-pnja je kakor vojak brez puške.

Iz delavskega sveta.

(Federated Press.)

Dobra mesda. Organizirani delavci v St. Louisu so pravkar... Stavka telefonistov... Druga stavka na Vzhodu... Nismo New Orleans, ki šteje 400,000 prebivalcev...

NEWYORSKI BRIVCI ZMA-GALL

New York, N. Y. (Fed. Press.) — Več kakor 2,500 brivcev, zaposlenih v Harlemu... Pogodba, ki so jo sklenili, določa, da začno brivci delati ob polosnih dopoldnih in končajo ob osmih zvečer...

OSEM ZNANSTVENIKOV HO-ČE PREIZKURITI EINSTEINO-VO TEORIJU.

Pittsburgh, Pa. — Dne 10. septembra se zbere pod vodstvom dr. Johna A. Millera... Belgijski ubili štiri Nemce. Buer, okupirana Nemčija, 27. jun. — Belgijski vojniki so tu ustrleli štiri Nemce...

Stambulski ječa "zarota".

Sofija, 26. jun. — Preiskovalna komisija, ki preiskuje delo Stambulskih ministrov... Tokijo, 27. jun. — Jane Adams iz Chicaga, znana dobrodelnica in humanitarka...

FORD SE VNO NE UPIRA PREDSEDNIŠKI KANDIDATURI

Savannah, Ga. — Neki jako odlični savannaški mešanec je prejel od kapitalistovga tajnika pismo, v katerem je povedano, da se Ford ne more več upirati nadaljnim gibanjem...

GIRANJE PROTI LAŠKIM ORNOSRAJUNIKOM.

New York, N. Y. — Krajevno društvo št. 12648, A. F. L. v New Yorku je sprejelo krepko resolucijo, v kateri obsodijo družbeniki fašistovsko delovanje in obljubljuje podpirati organizacijo "Anti-Alliance of North America".

All je v tritisoč let starem semenu še kaj življenja.

Dr. William Crocker, ravnatelj raziskovalnega zavoda za rastline v Yonkeru, N. Y., je poročal, da bo poakumulirano, če je še kaj življenja v semenju, ki je bilo najdeno v Egiptu...

Soha božice Minerve najdena v Rimu.

Rim, 27. jun. — Delavci, ki so kopal temelj novi hiši na prostoru Emporija, kjer so nekoč v starom Rimu izkladali marmor, ki je bil pripeljan v čolnih po Tiberi...

Belgijski ubili štiri Nemce.

Buer, okupirana Nemčija, 27. jun. — Belgijski vojniki so tu ustrleli štiri Nemce in tri smrtno ranili. Belgijsko poveljstvo pojasnjuje, da so bili Nemci ubiti v tistem delu mesta, kamor jim je bil prepovedan vstop...

Mehičani zasežejo del Hearstovega rena.

Mexico City, 27. jun. — Ameriški časnikarski kralj W. R. Hearst izgubi dober del svojega rena v državi Čivavi. Governor Ignacio Enriquez je včeraj obvestil Hearstove oskrbnike, da bo del zemlje zasežen na podlagi nove agrarne postave.

VELIKI VOKUNSKI SISTEM SE PRIPRAVLJA.

(Nadaljevanje s prve strani.) Holandijske, Belgijske, Francijske in Italije ter zmanjšajo kvote iz Rusije in južnovzhodne Evrope. Dva odstotka povečanja imigracije ni nič, meni Reed. Ameriški delavci se ne smejo razburjati radi teh dveh odstotkov...

Ženska prvi tovorni voz.

"Ženska je bila prvi tovorni voz; primitivni prevoznik magnet je bil moški z velikanskim število žens, in poligamija je bila torej ena zgodnjih oblik nakopičenega kapitala." To je povedal predsednik Pullmanove družbe E. F. Carry pred konferenco mehaničnega oddelka ameriške železnice...

Znanost utegne podaljšati življenje za deset let.

Povprečna dolgotrajnost človeškega življenja ni povsod enaka. Zavarovalne družbe morajo v svrhu svojih poslov voditi natančen račun o tem, koliko let se sme pričakovati, da bo kdo živel. Povprečnost človeškega življenja se naslanja na natančne statistike...

li, se služili za prevažanje na kopnem, dokler ni potreba človeka napolnila v sedemnajstem stoletju na to, da je jel mlatiti na lesene tračnice pri premoških na Angliškem. Po teh lesenih tračnicah so spravljali premoški k rekam, ali pa k morju. Vagoni so bili veliki, ali vseseno nič drugega...

kaz, da se je gnotno stanje širokih mas ljudstva zboljšalo. Na Angliškem in Velikem se je tekom zadnjih sedmih desetletij dolgotrajnost človeškega življenja podaljšala za dvanajst let in pol. Na Švedskem, ki ima tozadevno na razpolgo najboljše zgodovinske podatke na kontinentu, znaša povprečje tekom zadnjih osemdesetih let nič manj kot štirinajst in četrt leta...

Drugi socialistični voditelj ubit na Španskem.

Madrid, 27. jun. — Leon Meana, predsednik socialističnega društva v Gijonu, je bil včeraj umorjen. Drugi socialistični voditelj ubit na Španskem. Madrid, 27. jun. — Leon Meana, predsednik socialističnega društva v Gijonu, je bil včeraj umorjen.

Slovenska Narodna Podperna Jednota. Ustanovljena 9. aprila 1904. Izkorp. 17. junija 1907 v drabi lillio. GLAVNI STAN: 2687-89 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS. Izvrševalni odbor: Predsednik Vincent Cainer, podpredsednik Andrew Vidrich... Nadzorni odbor: Frank Zeitz, predsednik, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

hjalbji dobi življenja. Vsa umrljivost se daje preprečiti v velikem obsegu. Pisno iz domovine. Ljubljana, 28. maja 1923. — Imamo lepo pomladno vreme — celo binokulni pramiki, ki so največkrat delovni, so bili takrat lepi. Vse raste in pogajna — letna obeta zelo dobro. In ljudje se veselijo zelene narave. Gremi pa nam življenje vedno naraščajoča draginja, ki proti nepremičnim slojem z lakoto in pogubo. Naš denar ima na borsah še dalj časa stalno vrednost ter celo raste, in pogajanja — letina obeta zelo dobro. In ljudje se veselijo zelene narave. Gremi pa nam življenje vedno naraščajoča draginja, ki proti nepremičnim slojem z lakoto in pogubo. Naš denar ima na borsah še dalj časa stalno vrednost ter celo raste, cene pa grejo neprestano navzgor. Kam bo privedlo to nevrdrno stanje? Človek, ki si poštemen potem stufi kruh — je še davno onemogel in v strahom sre v bodočnost. Cena mesa je prišla še na 30 in več Dinarjev, enako druge življenske potrebe. Obleke si ne more nihče več nabaviti. Prav skrajni čas, da se te razmere izpremjijo, ker drugače bo naša država kmalu država revešev in beračev. Naš parlament "deluje", Ivo-ljeno je predsedstvo in razni odbori. Redno delo v parlamentu obetajo v začetku junija. Radič s svojimi poslanci je še vedno v Zagrebu in negotovo je, če se udeleži parlamentarnega dela ali ne. Bržkone se boče radikalna vlada z neznamno večino držala na krmilu dokler bo le mogoče, da si s tem zagotovi pri prihodnjih volitvah čim močnejšo pozicijo. Če bo pa zmožna izvesti prepotebne sako-ne in upravno enotnost države, je še zelo dvomljivo, ker njena večina je negotova, in ne odgovarja dejanskemu stanju parlamenta. Od 313 poslancev ima 120 glasov. Radič, ki ima 70 poslancev, sploh ne gre v Beograd. Druge stranke si pa načelno tako nasprotujejo, da ni mogoč noben kompromis. Že pet let je po vojni in lahke trdimo, da smo v tem času dosti naredili za državo, pa vendar se ne pozna. Življenje je vsak dan teže in ljudstvo vedno bolj nezadovoljno. Krivda je v prvi vrsti na brezglavi gospodarski politiki in diplomatski nezmoglosti političnih faktorjev. Toda upravičeno je naše upanje na lepšo prihodnost, saj ima naša država dane vse pogoje za dobrobit življenja državljanov. In v tem upanju moramo delati in voditi politiko pot k notranji ureditvi države. Drugi socialistični voditelj ubit na Španskem. Madrid, 27. jun. — Leon Meana, predsednik socialističnega društva v Gijonu, je bil včeraj umorjen.

A. P.: Lastovka.

(Dalje.) "Ti si imej lahko, ko stanuješ blizu." se je obrnil na prijatelja. "Pa sem se tudi le s težavo odločil, danes zapustiti streho." je odgovoril posestnik vile "Zvezde". "Kako pa, da nisi sinčka s seboj pripeljal!" "Ej kaj čes, ne ljubi se mu bogve kaj; truden je še od vožnje. Tako nas je iznenadil. Nisem mislil, da pride. Ravno bi se bil moral vkrcati na kraško vožnjo."

Togotno je hrulo zunaj in ropotalo. Stresalo je vrata, prijemalo za kljuko, trkalo, kakor bi strahen nekdo siloma zahteval vstop v hišo. Butilo je ob rid, tresčilo nekaj in padalo med silnim vzdihom. Burja je stezala svojo suho roko med hiše. Dvignil se je plamen lučke, na Nežikinem obrazu so se pojavile prečune poteze strjenega strahu. Z grozo so zrlje umirajoče oči bolnice v to spačeno masko. Senca so se kot v divji bolečini spenjale kviku in zopet padale. Zaoril je krohrot viharjev in smeh viharčkov.

"O, kako me boli, kako grozno je vse to!" Njen glas je bil naenkrat čudovito čist in zvenel; njene blodne oči so trenutno vzplamtele. Nežika je počela divje naglo moliti molitev, trenutno izmišljeno; neizmeren strah ji je bil celo očenaš hipoma izbral iz spomina: "Odprite, angelji, nebeška vrata, velika in zlata! Obrni, o Gospod, sveti svoj pogled na tega trpečega otroka — — —!" Zledenela ji je molitev na jeziku, kajti zašklepetalo je zunaj, kakor bi se zledeji pretepali z izravnanimi drevesi. Spodaj so vrata zamolklo udarila.

Naše družinske razmere.

Is gorate Montiana. — Žena, ki ima slabega moža, mora pač vse potrpeti, četudi bi mož sekal na nji drva. Mislija je, da je dobila dobrega moža, a dobila je h... Ko pride domov, mu to ni prav in ono je narobe, razburja se čezdalej bolj, znaša nad ženo, otroci pa vpijejo. Za zmešati so ji je. Dobrega area kot je, vse voljno potrpi, res je hudo pri možu, ki je kakor podivjal, a vseeno trpi, z nadejo, da bo boljši. S svojimi rokami se trudi, da bi boljše vzgojila deca, malo dete neguje z vso skrbnostjo matere, daja mu uteh, hoteč nadomestiti a podvojeno ljubeznijo do otroka še očetovo ljubezen, katere ni.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

Srebrni jubilej ljubljanskega knesokofa. Že v soboto zvečer dne 26. maja se je pričela slovenost. Vsi zvonovi ljubljanskih cerkva so zvonili. Nato so igrale fanfare in zvoniku stolnice, pred škofijo pa so združeni pevski zbori zapeli nekaj pesmi. Tej slovenosti je prisostvovala velika množica ljudstva. V nedeljo pa se je vršila veličastna maša in po maši sprejem gostov. Popoldne je bila v gledališču slavnostna predstava. In zakaj vse to? Ker je škof 25 let škof! Ljudstvo, kdaj se, boš spametovalo in pojdeš mimo takih dogodkov, kakor škofje hodijo mimo tvoje revičine?

samoznikov, porabili in izboljšanje gospodarskih in socialnih razmer revčev, kojih je dosti. Menavadno. V vasi Vrliki v Dalmaciji je neka kmetica rodila dvojčka, ki sta na hrbtu zraščena. Sicer sta oba krepka in zdrava. Operacija ne nemogoča. Tudi žveti ne bosta mogla dolgo, saj niti dobro ležati ne moreta. Zdravniki ugibajo o njuni bodočnosti. Ustrelil se je v Trbovljah rudniški strojnik Ivan Močivnik. Ostal je na mestu mrtev. Vzrok samomora ni znan. Umrla sta v Celju g. Valentin Jug in g. Rajmund Bratanič, trgovca in gostilničar. Trojčki. Kmetica Antonija Prošelj iz Prebenika pri Dolini, je porodila tri zdrave trojčke ženskega spola. Upajo, da ostanejo vse tri sestrice pri življenju. Suroveži. V Rušah so fantje v prepiru izkrali gostilničarja Lamprehta. Izročili so jih sodišču.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Junija 30-23) pomeni, da vam naročnina poteče na ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Also lista ne prejmete, je mogoče vstavljeno, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče ustavljen, valed napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov. Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino. Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80. Za mesto Chicago je za leto \$6.50, pol leta \$3.25. Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00. Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino. Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov: UPRAVNIŠTVO "PROSVETA" 2857 So. Lawndale Ave., CHICAGO, ILL.

Njeno življenje.

Fovest — Spisala Zofka Kveder-Demetrovič. Knezoza knjižnica.—Izdala "Matica slovenska".

(Dalje.)

"Saj grem rada," je rekla Tilda. "Ne morem več gledati, kako živite. Vas imam rada, Vašega moža pa črtim. Kako lepo življenje bi lahko imela oba, a on po živinskih dela z vami. Da se ne naveličate... Saj sem vam stokrat svetovala, da nikar ne molčite. Jaz bi ga kar s polenom, kadar pride tako pijan domov in posvinja vso spalnico! Vi pa nič, še jokate ne, še kregate ga ne! Samo molčite!" "To je edino moje orožje, Liza. Vi tega ne veste. Če ne bi znala molčati, ne bi mogla pretrpeti." se je branila Tilda. S solzami v očeh se je poslovila od zveste Lize.

je naredila, da bi se mrtvemu dala mož, a gospa jo je komaj pokusila. Same čaje je hotela piti pa limonade, malinovec in take izmišljave, ki je samo delo z njimi, ne koristijo pa nič. Če bi bila Lena namesto gospe, bi pojedla vsak dan kos pražičje pečenke pa selja in takoj bi bila pri moči. Tedni so potekali in Tilda je še vedno ležala bolna. Zunaj je postajalo mraz. Lena je ves dan kurila v peči in štorčkajala s svojimi težkimi čevlji okrog po sobi; Tilda je mislija, da ji hodi po možganih. Neizredno občutljiva je postala. Kadar sta prišla k njej otroka. Mirko in Elica, jo božala, nosila kazat igrače, ki jima jih je naredila Lena, je kar ječala in ju prosila, naj bi jo pustila pri miru, da je mama bolna, da jo glava zelo, zelo boli. Še za Mimico ni mnogo ispraševala. Nič ni jedla in vsak dan jo je bilo manj, očitno je hujsjala. "Naša gospa pa kar ginejo," je pripovedovala Lena hlapcu zunaj na dvorišču. "Kar zelo jih bo. Gospod bi lahko malo posedel pri njih zvečer, saj dolgo tako ne bodo več." "Grdo dela, grdo," je rekel hlapec. "Vsak večer se zbirajo doli pri Smodletu v Dragi in popivajo pa kvartajo. Kozinov Janez, tisti, ki je hotel v Ameriko, je eno samo noč med njimi zakvarjal tristo kron. Travnik je prodal, da bo imel za pot, pa je moral še njivo drugega dne, da je mogel potem v nedeljo z doma. Kar stran ga je bilo; njegova žena, sirota, je jokala, da se je bližalo do cerkve. Vsi ljudje se so pogledujejo nad to pregreho pri Smodletu. Škoda našega oskrbnika, da je tudi zagazil, saj drugače je dober človek in ima za vsakega dobro besedo."

Tako so modrovali posli. Sterle pa ni mnogo občutil Tildine bolezn. Čez dan je bil malo doma in tistih par ur, ki jih je prespal doma, je tako trdno smrčal, da bi bila lahko umrla zraven njega, pa še vedel ne bi. Kupil je dva nova psa. Zunaj mu ju ce bilo žal pustiti privežana, ker je bilo še mraz. In pa tudi, privaditi sta se morala na hišo. Tako ju je pripeljal v sobo, v spalnico, vrgel jima je par starih vreč k peči in naročil Leni, naj pazi, da ne uideata, da sta jako dragocene pasmine. Tilde ni vprašal, če jo bosta psa motila ali ne; še na misel mu ni prišlo. A psa sta lajala in renčala ves dan. Kakor bličana se je zvijala bolnica v postelji od bolečin in strašne glavoboli. Čas je potekal. Minil je mesec, dva, pa tri. Zunaj je padal sneg, okna so zamrzovala ponovi. In Tildi je bilo vedno enako slabo. Skoraj premakniti se ni mogla, roke so se ji tresle, da ni mogla držati čaše med prsti; Lena jo je morala pitati, kakor malega otroka. Čakala je, kdaj opazi njen mož, da gine in umira, kdaj se zgane in zdrami. Ali zaostoj je čakala. Njemu je bilo vseeno. "No, kaj ti je boljše danes?" jo je vprašal zjutraj. "Ali si kaj spala?" "Ne, nisem," je rekla. "Na, že preide, samo potrpi," je dejal malomarno in odžvižgal skozi vrata. (Dalje prihodnjic.)

POTREBUJEM DELAVCA za delo na farmi. Slovenca ali Hrva, prednost ima Slovenec. Plača po dogovoru, delo akovi vse leto v zimi in poletu. Zglasi naj se na naslov: Matt Petrich, P. O. Box 659, Oakdale, Pa. (Adv.)

POZOR UČITELJI GODBE NA PIRALA! Iščete Slovenec zmožen učiti godbo (Brass Band). Godba sestoji iz dečkov starih od 10 do 16 let in njih stariši imajo tu svoje domove. Poleg je tudi godba sestojča iz 10 starih članov odraslih mož. Kdor ima zmožnost in veselje, naj se prijavi nemudoma. Delo dobi v tovarnah in premergovih. Ponudbe naj se pošlje na naslov: Joseph Aubel, P. O. Presto, Pa. (Adv.)

ZA KUHANJE PIVA DOMA imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričajte, da je doma pri nas, kuhani vedno le najboljši in najcenejši. Dobiti je tudi zbirko sodov, steklene in raznih loncev, itd. Mi vam dostavimo naročilo po pošti, točno v vse kraje. Grocerijam, sladničarjem in v prodajalne kolonije dajmo primeren popust pri vsakih naročilih. Pišite po informacije na: FRANK OGLAR, 16081 Superior Avenue, Cleveland, O.

Jamčena niklasta ura. Dva prvi dne in ima New Haven kolege. Ige se prodaja povod po \$4.75. Te ure so dajo ako kupite od nas "FAMOUS" revolver, 22 in 38 kalibra, 32 kalibrni izstrelki šest strelcev in 38 kalibrni je pet strelcev in se rabijo The Smith & Wesson patrena dolga ali kratka. Tak revolver se prodaja povod v Ameriki po \$9.25. Kadar naročite revolver omenite kalibr in silkenost ali plavega jekla izdelki. Ne pošiljajte denarje, samo izrediti te ure in pošljite foto v postitih zsemkah za pošiljavnice trojke in kadar vam prinese pismenico revolver in ure, tedaj mu plačate \$4.25. Pošiljate se to prilike. Ne odlašajte; pišite še danes, ker zaloga je omejena. THE WESTERN COMPANY, Dept. B 2136 W. Chicago Ave., Chicago, Ill.

NA KRVAVIH POLJANAH je ime knjige, katere je spisal Ivan Matičič in v kateri nam živo predstavljajo grozote svetovne vojne iz Galicije, z Doberdoške planote, z tirolskega gorovja, od Spacapanov, Sv. Gabrijela pa do Pjave, in natančen popis dogodjajev slovenskega planinskega polka od prvega do zadnjega dne. Knjiga vsebuje tudi razne znamenite slike in življenja vojakov in civilistov za časa svetovne vojne. V resnici je to nekaj, kar je izredno zanimivo in bi morala imeti vsaka hiša. Zato ne odlašajte temveč naročite knjigo takoj. Stane samo \$1.50, a vredna je v resnici veliko več. Dobi se pri bratu pisatelja na naslov: FRANK MATIČIČ, 323 Eugen Street, Chicago, Ill.